

PAMÁTNÍK TEREZÍN

Výroční zpráva

2006

PAMÁTNÍK TEREZÍN

PAMÁTNÍK TEREZÍN

Výroční zpráva za rok 2006

Terežín, březen 2007

OBSAH

- 1. Úvodní slovo
- 2. Památník Terezín a jeho služby návštěvníkům
- 3. Statistika návštěvnosti
- 4. Přehled pořádaných akcí a výstav. Propagačně organizační a ediční činnost
- 5. Vnější kontakty a spolupráce
- 6. Čestný výbor ředitelů Muzea ghetta v Terezíně
- 7. Výzkumná činnost
- 8. Vzdělávací činnost
- 9. Dokumentace a sbírky
- 10. Hospodářská činnost, dary a příspěvky
- 11. Technická a stavební činnost
- 12. Výhled na rok 2007

Uplynulý rok přinesl opět řadu významných událostí v činnosti Památníku Terezín jako instituce, která připomíná utrpení a oběti vězňů různých represivních zařízení z období nacistické okupace a pečuje o místa, kde se tato tragická kapitola z historie naší země odehrávala. Z významných výročí jsme si připomenuli již 65. výročí vzniku židovského ghetta v Terezíně, ale také řadu dalších pamětních dnů spojených s výše zmíněnými událostmi.

První z významných vzpomínkových akcí bylo shromáždění u příležitosti mezinárodního dne památky obětí holokaustu, hebrejsky nazývaného Jom Hašoa, které se uskutečnilo 25. dubna za účasti vrchního pražského a zemského rabína Karola E. Sidona v tzv. půdním divadle v bývalých Magdeburských kasárnách. Toto shromáždění každoročně naší veřejnosti připomíná, že za statistickými informacemi o milionech obětí je třeba vidět tragické osudy konkrétních lidí, kteří měli své soukromé osudy, své starosti i radosti, a že jejich životy byly brutálně zničeny či alespoň trvale poznamenány obludným mechanismem „konečného řešení židovské otázky“. Proto bylo symbolicky přečteno dalších sto jmen obětí z terezínského ghetta.

Na dalším vzpomínkovém shromáždění dne 2. května byly připomenuty oběti z policejní věznice gestapa v Malé pevnosti, kde trpěli a umírali především čeští političtí vězni. V prostoru popraviště, kde byly 2. května 1945 popraveny poslední oběti, proběhl za účasti předsedkyně Českého ústředního výboru Svazu bojovníků za svobodu Anděly Dvořákové vzpomínkový akt spojený s projevem bývalých vězňů, po kterém pak následovalo položení věnců na Národním hřbitově v předpolí Malé pevnosti.

V tomto areálu se nedlouho poté, 21. května, konalo ústřední republikové pietní shromáždění – Terezínská tryzna. Bylo věnováno nejen památce obětí z policejní věznice gestapa a židovského ghetta v Terezíně, jakož i koncentračního tábora v nedalekých Litoměřicích, ale i z dalších represivních nacistických zařízeních na území našeho státu i v dalších zemích ovládaných nacisty, kam byli naši občané zavlčeni. Pořadatelem tohoto shromáždění byl Památník Terezín ve spolupráci s Českým ústředním výborem Svazu bojovníků za svobodu a za podpory Ústeckého kraje a dalších orgánů a organizací. Tak jako každoročně se konala za účasti vrcholných představitelů parlamentu, vlády, soudních orgánů, politických a společenských organizací a spolků, jakož i dalších hostů. Velmi početná byla účast zahraničních zastupitelských úřadů. Zvláště potěšitelná však byla početná účast bývalých vězňů terezínských represivních zařízení. Hlavní projev přednesl Jiří Havel, místopředseda vlády České republiky.

Na program Terezínské tryzny týž den navazovala další, tentokrát kulturní událost. V odpoledních hodinách se v terezínské jízdárně uskutečnil v rámci Pražského

jara koncert nazvaný „Defiant Requiem“ (Requiem vzdoru). Jednalo se o komponovaný pořad, jehož základem bylo provedení slavného díla Giuseppe Verdiho. Jeho Requiem, opakovaně nastudované pod vedením legendárního Rafaela Schächtera, bylo v terezínském ghettu velkou událostí. Třebaže se jednalo o dílo z oblasti křesťanské duchovní hudby, židovští vězni s pochopením a silnou účastí přijímali jeho poselství víry v překonání neblahého osudu a svého osvobození v budoucnosti. Součástí programu proto byly vzpomínky bývalých vězňů na provedení tohoto díla v ghettu. Účast mnoha bývalých vězňů a jejich rodinných příslušníků přispěla k neobyčejně emotivní atmosféře celého koncertu, který zanechal velký dojem. Za přítomnosti manželky prezidenta republiky, paní Livie Klausové, jakož i mnoha dalších oficiálních hostů provedl tuto koncertní kompozici americký dirigent Murry Sidlin se sólisty, orchestrem a sborem Katolické univerzity ve Washingtonu, doplněným o český soubor Virtuosi Pragenses.

Tradiční tryzna Kever Avot za oběti genocidy Židů z českých zemí se uskutečnila 17. září v areálu Židovského hřbitova v Terezíně.

Posledním z pietních shromáždění byl vzpomínkový akt k uctění památky Milady Horákové, uspořádaný ve spolupráci s Konfederací politických vězňů 21. prosince v Pamětní síni Malé pevnosti.

Významnou událostí uplynulého roku bylo konání semináře ministrů školství členských zemí Rady Evropy v Památníku Terezín 24. dubna. Seminář byl připraven ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Na tomto semináři byli účastníci seznámeni se vzdělávacími aktivitami v oblasti práce s mladými lidmi i s jejich učiteli. Seznámili se rovněž s objekty, areály a expozicemi Památníku, které slouží také jako významný nástroj vzdělávání a důležitý zdroj informací o genocidě Židů i perzekuci politických oponentů nacismu a bojovníků za svobodu naší země. Seminář se setkal s velmi pozitivním přijetím a četní účastníci projevíli zájem o bližší seznámení s metodami vzdělávací a osvětové práce Památníku Terezín i o možnosti participace pedagogů z jiných zemí na jeho vzdělávacích programech. Výsledky semináře byly tedy i zhodnocením a zároveň oceněním pozitivních výsledků, kterých bylo v uplynulých letech dosaženo v oblasti vzdělávání díky obětavé, cílevědomé a dlouhodobé práci našich pracovníků vzdělávacího oddělení, ale i oddělení spolupracujících. Nelze také opomenout morální i materiální podporu, kterou rozvoji těchto vzdělávacích aktivit poskytuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a ze zahraničí především mezinárodní sdružení Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research.

Pokračovalo rovněž plnění dlouhodobých úkolů výzkumných a sbírkotvorných, které zabezpečují historické, dokumentační i sbírkové oddělení. Náročné bylo organizační a technické zabezpečování jednotlivých akcí, jakož i údržby a činností spojených s každodenním fungováním Památníku Terezín, které zajišťovala oddělení propagačně organizační, technické a ekonomické. Podrobnosti k jejich činnosti naleznete v dalších částech této zprávy.

Úspěšný byl také výstavní program uplynulého roku. Z příležitostných výstav bych chtěl připomenout především autorskou výstavu Jiřího Sozanského nazvanou „O svobodě“. K této výstavě byl vydán obsažný katalog, jehož vydání finančně podpořilo ministerstvo kultury. Výstava byla příspěvkem k oslavě umělcových šedesátých narozenin a zároveň dalším počinem v jeho více než pětadvacetileté spolupráci s Památníkem Terezín.

Důležitým kritériem úspěšnosti práce Památníku Terezín je návštěvnost. V loňském roce sice došlo k mírnému poklesu počtu návštěvníků (o 5 % v Malé pevnosti, o 2,8 % v Muzeu ghetta, naopak v Magdeburských kasárnách byl zaznamenán nárůst o 13,8 %). Jestliže však údaje o počtech návštěvníků (srov. část 4 této zprávy) analyzujeme, vidíme, že daleko více než celková návštěvnost se mění její struktura: prakticky každý z návštěvníků si prohlédl Malou pevnost, 70 % navštívilo Muzeum ghetta a 22,6 % zhlédlo expozice v Magdeburských kasárnách. I když v loňském roce celkové počty návštěvníků poněkud klesly, probíhá proces postupného a dlouhodobého vyrovnávání zájmu o naše hlavní objekty a expozice. To je pozitivní a o to se dlouhodobě snažíme. Pozitivní je rovněž skutečnost, že rychleji tento proces probíhá v kategorii české mládeže.

V závěru loňského roku se podařilo realizovat nákup domu č. 17 v Dlouhé ulici, ve kterém se ve dvorním traktu nachází modlitebna z doby ghetta. Ochrana této významné památky byla také hlavním argumentem pro realizaci tohoto dlouhodobého záměru Památníku Terezín. Je připraven projekt na využití tohoto objektu, ve kterém nejdůležitější budou prostory určené pro rozšíření kapacity působení vzdělávacího oddělení.

Závěrem bych chtěl poděkovat pracovníkům Památníku Terezín za jejich poctivou a obětavou práci, stejně tak jako těm, kteří nám v našem úsilí pomáhali. Především šlo o soustavnou pomoc a péči ze strany Ministerstva kultury České republiky, trvalou podporu jsme pocítovali i ze strany organizací bývalých vězňů, partnerských institucí, organizací a spolků doma i v zahraničí. Od řady organizací i jednotlivců jsme obdrželi finanční prostředky na realizaci některých projektů. Za ně jsme rovněž vděční. Věřím, že tato podpora a spolupráce bude provázet činnost našeho pracoviště i v tomto roce a přispěje k úspěšné realizaci našich příštích úkolů.

PhDr. Jan Munk, CSc.,
ředitel Památníku Terezín

PAMÁTNÍK TEREZÍN A JEHO SLUŽBY NÁVŠTĚVNÍKŮM

Památník Terezín představuje v naší zemi jedinečnou instituci, jejímž posláním je uchovávat památku obětí rasové a politické perzekuce v letech nacistické okupace, zprostředkovávat její odkaz veřejnosti prostřednictvím muzejní a osvětové činnosti a zároveň pečovat o místa spojená s utrpením desetitisíců lidí v letech druhé světové války.

[1] Objekty a areály spravované Památníkem Terezín představují ojedinělý muzejní komplex, který je každoročně cílem statisíců návštěvníků. Zahrnuje vynikající ukázky vrcholného fortifikačního inženýrství z konce 18. století, které jsou předmětem zájmu části návštěvníků. Avšak jejich naprostá většina přijíždí proto, aby poznala místa spojená s utrpením či smrtí více než dvou set tisíc lidí, zavlčených do těchto míst z mnoha zemí v letech nacistické okupace. Historie represivních zařízení v Terezíně a Litoměřicích je jim přibližována v řadě stálých i příležitostných expozic, navštívit rovněž mohou pietní a další památná místa spojená s touto tragickou kapitolou dějin.

[2] Dějiny terezínského ghetta ukazuje především stálá expozice Muzea ghetta, jež se nachází v budově bývalé městské školy, dále pak řada jiných expozic, které na ni navazují a jsou umístěny v dalších objektech. Jedná se o expozice v bývalých Magdeburských kasárnách, v krematoriu na Židovském hřbitově a v bývalé Ústřední márnici ghetta. Pietní místa představuje modlitebna z doby ghetta v Dlouhé ulici, Kolumbárium, památník u Ohře, kde byl do řeky vysypán popel obětí, a zbytek železniční vlečky. Další památné objekty se pak nalézají v mnoha dalších částech města.

[3] Rovněž v areálu Malé pevnosti je kromě objektů, jež sloužily policejní věznicí gestapa, možno zhlédnout řadu stálých a dočasných expozic a v jejím předpolí Národní hřbitov, největší pohřebiště obětí okupace v České republice a místo konání ústředních vzpomínkových shromáždění na památku obětí nacistických represí.

Památník Terezín spravuje rovněž objekt krematoria koncentračního tábora v Litoměřicích s přilehlým areálem, jakož i vchodový objekt do nedaleké podzemní továrny, kterou svou otročskou prací vybudovali jeho vězni. Její prostory jsou ovšem vzhledem k stálému nebezpečí sesuvu horniny návštěvníkům nepřístupné. Zájemci o historii tábora a budování podzemních továren s krycími názvy Richard I a Richard II však mohou zhlédnout stálou výstavu věnovanou této problematice a umístěnou v jedné z částí Malé pevnosti.

Areály bývalého ghetta a policejní věznice gestapa v Malé pevnosti si mohou návštěvníci Památníku Terezín prohlédnout s odborným výkladem. Po předchozí objednávce lze navštívit s průvodci i krematorium koncentračního tábora v Litoměřicích.

Pro orientaci zájemců o návštěvu Památníku Terezín uvádíme celkový přehled jeho stálých expozic:

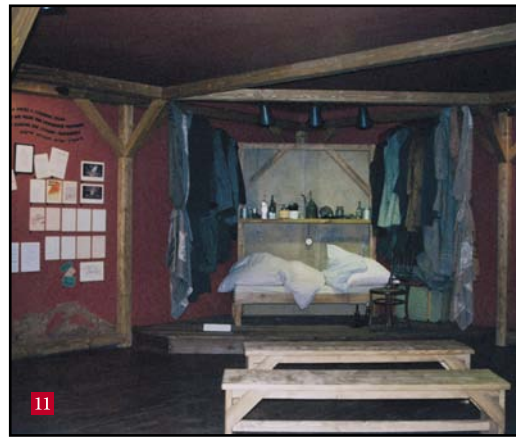
-
- 4 Terezín v „konečném řešení židovské otázky“ 1941-1945 – expozice v Muzeu ghetta;
  - 5 Úmrtnost a pohřbívání v ghettu Terezín – expozice v krematoriu na Židovském hřbitově;
  - 6 Ústřední márnice a pohřební obřady v ghettu – expozice v bývalé Ústřední márnici ghetta;
  - 7 Rekonstrukce vězeňské ubikace z doby ghetta – expozice v bývalých Magdeburských kasárnách;
  - 8 Hudba v terezínském ghettu – expozice v bývalých Magdeburských kasárnách;
  - 9 Výtvarné umění v terezínském ghettu – expozice v bývalých Magdeburských kasárnách;

-
- 10 Literární tvorba v terezínském ghettu – expozice v bývalých Magdeburských kasárnách;
  - 11 Divadlo v terezínském ghettu – expozice v bývalých Magdeburských kasárnách;
  - 12 Malá pevnost Terezín 1940–1945 – expozice v Muzeu Malé pevnosti;
  - Výtvarná expozice Památníku Terezín – expozice v Muzeu Malé pevnosti;
  - Koncentrační tábor Litoměřice 1944–1945 – expozice ve III. dvoře Malé pevnosti;
  - 13 Terezín 1780–1939 – expozice ve vstupním objektu Malé pevnosti;
  - Internační tábor pro Němce. Malá pevnost Terezín 1945–1948 – expozice ve IV. dvoře Malé pevnosti;
  - 14 Milada Horáková – expozice v Pamětní síni Malé pevnosti.

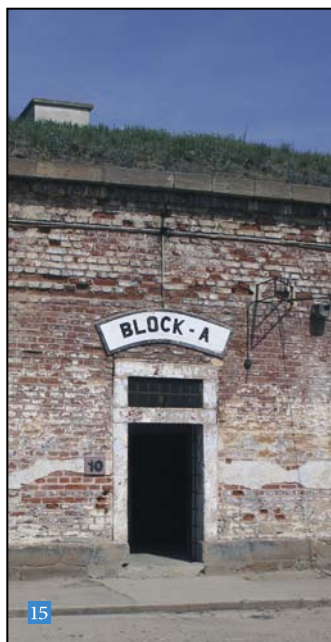
Návštěvníci mohou navštívit rovněž řadu příležitostných výstav. Badatelé mohou využívat služeb dokumentačního a sbírkového oddělení, jakož i odborné knihovny. Pracovníci Památníku poskytují odborné konzultace o otázkách rasové a politické perzekuce v letech nacistické okupace a informace o osudech vězňů represivních zařízení v Terezíně a Litoměřicích.

STATISTIKA NÁVŠTĚVNOSTI

NÁVŠTĚVNOST V MALÉ PEVNOSTI V ROCE 2006 ¹⁵

Měsíc	Návštěvnost celkem	Cizinci	Mládež cizina	Mládež ČR
Leden	3 980	3 099	1 494	875
Únor	6 336	5 341	3 834	874
Březen	18 618	16 650	13 921	1 929
Duben	28 632	24 182	18 427	4 398
Květen	34 194	24 732	17 078	7 700
Červen	24 509	16 881	10 681	7 426
Červenec	27 070	22 277	10 528	4 655
Srpen	26 624	20 630	8 303	5 911
Září	30 346	26 508	19 132	3 580
Říjen	20 851	16 925	9 391	3 586
Listopad	9 533	7 536	4 836	1 906
Prosinec	4 794	3 839	1 547	742
Rok 2006	235 487	188 600	119 172	43 582
Rok 2005	248 136	195 884	125 419	45 816
Rozdíl	- 12 646	- 7 284	- 6 247	- 2 234

15

16

17

NÁVŠTĚVNOST V MUZEU GHETTA V ROCE 2006 ¹⁶

Měsíc	Návštěvnost celkem	Cizinci	Mládež cizina	Mládež ČR
Leden	3 284	2 475	1 206	803
Únor	4 762	3 845	2 401	796
Březen	12 951	11 218	8 908	1 721
Duben	17 308	13 271	8 784	3 985
Květen	21 687	13 252	7 889	6 651
Červen	19 530	12 664	7 779	6 669
Červenec	22 084	18 224	8 512	3 713
Srpen	19 712	14 750	5 822	4 884
Září	20 491	17 470	11 976	2 771
Říjen	14 847	11 490	5 789	3 022
Listopad	6 873	5 356	3 220	1 426
Prosinec	4 181	3 388	1 343	581
Rok 2006	167 710	127 403	73 629	37 022
Rok 2005	172 484	128 757	72 216	34 024
Rozdíl	- 4 774	- 1 354	+ 1 413	+ 2 998

NÁVŠTĚVNOST V BÝVALÝCH MAGDEBURSKÝCH KASÁRNÁCH V ROCE 2006 ¹⁷

Měsíc	Návštěvnost celkem	Cizinci	Mládež cizina	Mládež ČR
Leden	1 330	807	362	523
Únor	1 767	1 160	561	607
Březen	4 142	3 291	2 452	849
Duben	5 641	3 647	2 066	1 983
Květen	6 669	4 019	1 976	2 067
Červen	5 703	3 586	1 636	1 994
Červenec	6 598	5 754	2 459	810
Srpen	5 825	4 924	1 882	861
Září	5 205	4 198	2 164	819
Říjen	5 687	4 152	1 720	1 282
Listopad	3 797	3 077	1 909	633
Prosinec	1 897	1 325	402	368
Rok 2006	54 261	39 940	19 589	12 796
Rok 2005	47 617	34 667	16 581	9 303
Rozdíl	+ 6 644	+ 5 273	+ 3 088	+ 3 493

PŘEHLED USPOŘÁDANÝCH AKCÍ A VÝSTAV. PROPAGAČNĚ ORGANIZAČNÍ A EDIČNÍ ČINNOST

PŘEHLED HLAVNÍCH AKCÍ ORGANIZOVANÝCH PAMÁTNÍKEM TEREZÍN V ROCE 2006

- 10. až 12. března a 24. až 26. března se konaly semináře pro pedagogy „Jak vyučovat o holokaustu“;
- 24. dubna 2006 se v Památníku Terezín uskutečnil seminář ministrů školství členských zemí Rady Evropy, který byl připraven ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky;
- ¹⁸ Vzpomínková akce u příležitosti světového dne památky obětí holokaustu Jom Hašo se konala za účasti vrchního pražského a zemského rabína Karola Sidona a dalších hostů 25. dubna 2006 v bývalých Magdeburských kasárnách;
- ¹⁹ 2. května se ve spolupráci s Českým ústředním výborem Svazu bojovníků za svobodu konala vzpomínková akce na poslední popravu v Terezíně. Byly položeny věnce na popravišti v Malé pevnosti a na Národním hřbitově;
- ²⁰ ²¹ Terezínská tryzna se konala 21. května na Národním hřbitově za účasti zástupců Senátu a Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, vlády a zastupitelských úřadů mnoha zemí a dalších hostů. Hlavní projev přednesl Jiří Havel, místopředseda vlády České republiky;
- ²² ²³ Po skončení Terezínské tryzny se v odpoledních hodinách 21. května v Městské jízdárně v Terezíně pod názvem „Defiant Requiem“ uskutečnil jeden z koncertů Pražského jara, koncertní kompozice autentických výpovědí bývalých vězňů terezínského ghetta spojených s provedením Verdiho Requiem, jehož nastudování dirigované v ghettu Rafealem Schächterem se stalo legendárním. Dílo bylo provedeno americkým dirigentem Murry Sidlinem se sólisty, sborem a orchestrem Katolické univerzity ve Washingtonu, rozšířeným o český soubor Virtuosi Pragenses;
- Slavnostní vyhlášení výsledků výtvarné a literární soutěže Památníku Terezín proběhlo 7. června v půdním divadle v bývalých Magdeburských kasárnách;
- 25. července se v rámci projektu Festival uprostřed Evropy uskutečnil koncert v Magdeburských kasárnách, na němž vystoupil komorní soubor Schulhoff Quartet a provedl skladby Hanse Krásky, Erwina Schulhoffa a Antonína Dvořáka;
- Tradiční tryzna Kever Avot za oběti genocidy Židů z českých zemí se konala 17. září v prostoru Židovského hřbitova;
- 23. až 26. listopadu proběhl mezinárodní seminář pro pedagogy „Holokaust ve vzdělávání“;
- ²⁴ Shromáždění k uctění památky Milady Horákové se konalo 21. prosince v Pamětní síni Malé pevnosti.

PŘEHLED VÝSTAV USPOŘÁDANÝCH PAMÁTNÍKEM TEREZÍN V ROCE 2006

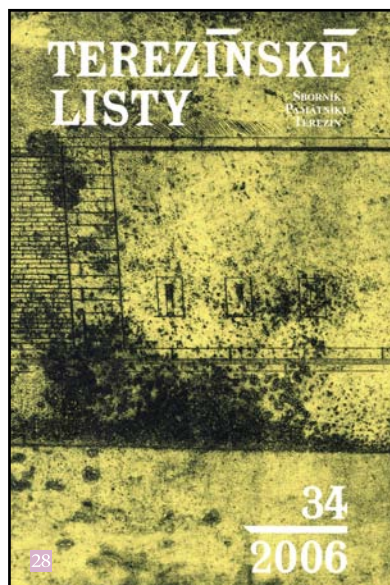
- E. F. Finke, G. Wolff, N. Troller, O. Kaufmann (Karas), J. Löbl „Hitlerův dar Židům“ – výtvarná výstava ze sbírek Památníku Terezín, Státního okresního archivu Litoměřice a Židovského muzea v Praze;
- ²⁵ Jiří Hanke – fotografická výstava;
- Vavro Oravec – výtvarná výstava připravená ve spolupráci s Židovským muzeem v Praze;
- ²⁶ Renato Ogier – plastiky;
- ²⁷ Jiří Sozanský „O svobodě“ – výtvarná výstava;
- Přemysl Martinec – výtvarná výstava;
- „Bedřich Fritta (1906–1944). Cesta terezínského umělce od satiry k dokumentu“ – výtvarná výstava ze sbírek Památníku Terezín, Židovského muzea v Praze, Židovského muzea v Berlíně a Národní knihovny České republiky;
- Robert Fischl „Sonin odkaz“ – dokumentární výstava;
- Putovní výstava vzdělávacího oddělení s výběrem prací z výtvarné soutěže Památníku Terezín byla instalována v Kulturním domě v Terezíně a poté v Roudnici nad Labem a Teplicích.

EDIČNÍ A PROPAGAČNÍ ČINNOST

- Zpracovány informativní články do sdělovacích prostředků a časopisů z oblasti cestovního ruchu;
- Vydána Výroční zpráva Památníku Terezín za rok 2005 v českém a anglickém jazyce;
- ²⁸ Vydány Terezínské listy č. 34;
- Průběžně probíhalo doplňování cizojazyčných tištěných průvodců ve třinácti jazykových mutacích;
- Vydány katalogy k výstavám Renata Ogiera, Jiřího Sozanského, Bedřicha Fritty a k výstavě „Hitlerův dar Židům“;
- Čtvrtletně vydáván Zpravodaj. Vzdělávací a informační bulletin, připravovaný vzdělávacím oddělením;
- Vydán kalendář „Můj obraz 20. století“, který připravilo vzdělávací oddělení s použitím nejlepších prací výtvarné a literární soutěže mládeže.

PRŮVODCI

- Před zahájením návštěvní sezony 2006 byl pro průvodce ve spolupráci se vzdělávacím oddělením připraven odborný seminář;
- Kádr průvodců byl průběžně doplňován a proškolen.

NAPLNĚVÁNÍ FUNKCE POSKYTOVATELE STANDARDIZOVANÝCH VEŘEJNÝCH SLUŽEB

V roce 2005 vydal Památník Terežín „Směrnice o poskytování standardizovaných veřejných služeb“, které stanoví:

- Pro daný rok je vždy příkazem ředitele Památníku Terežín určeno vstupné do objektů Památníku, příkaz obsahuje všechny druhy vstupného a také stanovení slevy. Ceník pro rok 2006 byl zveřejněn ve všech objektech Památníku Terežín a na jeho webových stránkách;
- Odstraňování bariér znemožňujících užívání služeb osobám s omezenou schopností pohybu a orientace – v roce 2006 se podařilo rozšířit objekty Památníku o bezbariérový vstup do I. patra stálé expozice v Muzeu ghetta, do krematoria v prostoru Židovského hřbitova a do I. patra Muzea Malé pevnosti;
- Objekty Památníku jsou přístupné celoročně v doprovodu průvodců ve stanovenou návštěvní dobu, která je určena následovně:

Malá pevnost

1. 11. – 31. 3.: denně 8.00 – 16.30

1. 4. – 31.10.: denně 8.00 – 18.00

Muzeum ghetta a Magdeburská kasárna

1. 11. – 31. 3.: denně 9.00 – 17.30

1. 4. – 31. 10.: denně 9.00 – 18.00

Kolumbárium, obřadní místnosti a Ústřední márnice

denně: 9.00 – 17.00

Krematorium na Židovském hřbitově

1. 11. – 31. 3.: 10.00 – 16.00

1. 4. – 31. 10.: 10.00 – 17.00

v sobotu zavřeno

- Návštěvní doba je veřejně oznámena ve všech objektech Památníku a na webových stránkách Památníku;
- Informace o Památníku Terezín a jeho činnosti za uplynulý rok jsou zveřejňovány ve Výroční zprávě, která je distribuována a zároveň zveřejněna na webových stránkách Památníku Terezín. Na těchto stránkách je zveřejněn také výstavní program a akce, které během roku Památník pořádá, jakož i ediční plán;
- Archivy a sbírky jsou dle platných směrnic přístupné pro badatele (viz sbírkové a dokumentační oddělení).

VNĚJŠÍ KONTAKTY A SPOLUPRÁCE

Specifický charakter Památníku Terezín a mezinárodní význam tragické historie míst, která spravuje, podtrhují význam jeho mezinárodních kontaktů a důležitost spolupráce se zahraničními partnery, ale i s dalšími organizacemi a jednotlivci. Velký význam mají především kontakty, které udržuje s bývalými vězni a jejich organizacemi. Mezi partnerskými institucemi v zahraničí tradičně přední místo zaujímají památníky nacistické perzekuce. Památník Terezín však spolupracuje i s dalšími zahraničními organizacemi, které si vytkly za úkol připomínání památky obětí vlády násilí a výchovu mladých lidí k demokracii. K nim patří zejména německá organizace Aktion Sühnezeichen/Friedensdienste a rakouská iniciativa Gedenkdienst, které již po řadu let vysílají do Památníku své dobrovolníky, aby pomáhali především při zabezpečování vzdělávacích programů pro německy mluvící skupiny.

Největší a nejaktivnější z organizací bývalých vězňů byla i v uplynulém roce Terezínská iniciativa, která sdružuje bývalé vězně terezínského ghetta. Již od počátku devadesátých let vyvíjí tato organizace všestrannou činnost podporující výzkumné, muzejní a vzdělávací aktivity, jež mají v historickém vědomí naší společnosti překlenout mezeru, která vznikla v poválečných desetiletích a fakticky měla sloužit k zapomenutí toho, čím bylo tzv. konečné řešení židovské otázky. Mnohostranné aktivity Terezínské iniciativy v mnoha ohledech v minulosti podpořily činnost Památníku Terezín a nejenak je tomu i v současnosti. Bylo tomu tak na poli výzkumu dějin terezínského ghetta, kde pokračovala spolupráce s Institutem Terezínské iniciativy při získávání materiálů v domácích i zahraničních archivech, při výměně informací, doplňování materiálů na internetových stránkách Institutu a doplňování údajů o bývalých vězňích ghetta v databázi, jejímž garantem Institut je. Nezastupitelnou roli hráli příslušníci Terezínské iniciativy i v tomto roce při podpoře vzdělávací činnosti Památníku Terezín svou účastí na řadě besed s domácími i zahraničními skupinami mládeže i v seminářích pedagogů. Finanční podpora Terezínské iniciativy umožnila rovněž zorganizování krátkodobých vzdělávacích pobytů pro řadu tříd z našich základních i středních škol. Členové Terezínské iniciativy se konečně rovněž zúčastnili realizace projektu natočení tematicky koncipovaných videozáznamů se vzpomínkami pamětníků pro německy mluvící účastníky vzdělávacích programů.

Také bývalí vězni policejní věznice gestapa v Malé pevnosti přispěli významnou měrou k přípravě materiálů pro vzdělávací činnost a zúčastnili se akcí organizovaných Památníkem.

S bývalými vězni z jiných nacistických koncentračních táborů, káznic a věznic byly udržovány kontakty především prostřednictvím historických skupin při Svazu bojovníků za svobodu. Nejvýznamnější byly kontakty a spolupráce s Historickou skupinou Osvětim a s Historickou skupinou Ravensbrück. Společně s Českým ústředním

výborem Svazu bojovníků za svobodu byla připravena tradiční Tereziánská trýzna.

V oblasti vědeckovýzkumné a muzejní práce byly našimi hlavními domácími partnery Institut Tereziánské iniciativy, Židovské muzeum v Praze, Muzeum romské kultury v Brně, Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky a Národní muzeum v Praze. V zahraničí se jednalo především o následující instituce: Státní muzeum Auschwitz-Birkenau v Osvětimi, Yad Vashem v Jeruzalémě, US Holocaust Memorial Muzeum ve Washingtonu, Beit Theresienstadt v Givat Chaim Ichud, Anne Frank House v Amsterdamu, Museum of Jewish Heritage v New Yorku, Památník Flossenbürg, Památník Buchenwald, Památník Dachau, Památník Sachsenhausen, Památník Ravensbrück, Památník Dům konference ve Wannsee, Památník Majdanek, Památník Mauthausen a Muzeum Slovenského národního povstání v Banské Bystrici.

Významné místo zaujímaly ve všestranné podpoře aktivit Památníku Terezián spolkové přátel a podporovatelů Tereziána, které působí v německých spolkových zemích Sasko, Braniborsko a Dolní Sasko.

Památník Terezián se účastnil činnosti některých mezinárodních organizací, které se zabývají výzkumnými, muzejními a vzdělávacími aktivitami spojenými s připomínáním památky obětí rasové a politické perzekuce v letech nacistické okupace.

Nejvýznamnější z těchto organizací je Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research (ITF). Jedná se o organizaci mezivládní, jejímiž členy je již 25 zemí světa a další se o členství ucházejí. V české delegaci je zastoupen také Památník Terezián. Členský příspěvek je hrazen z rozpočtu Ministerstva zahraničí České republiky. Každoročně se uskutečňují dvě plenární zasedání ITF v zemi, která je pověřena ročním předsednictvím. Mimoto jsou pořádána zasedání pracovních skupin ITF k různým problémům – zpravidla jedno zasedání ročně. V roce 2007 se Česká republika stane předsednickou zemí této organizace na jednorocní období.

Další organizací, jejímž je Památník Terezián též členem, je Mezinárodní organizace muzeí ICOM. Zástupci Památníku pracují v sekci památníků zločinů proti lidskosti – IC MEMO. Členský příspěvek v této organizaci je hrazen z prostředků Českého národního výboru ICOM.

Památník Terezián je rovněž členem International Coalition of Historic Site Museums of Conscience (Mezinárodní koalice muzeí svědomí).

Pracovníci Památníku Terezián působí rovněž v poradních sborech zahraničních partnerských institucí – v Poradním sboru bavorských památníků nacistické perzekuce a v Mezinárodním fóru Mauthausen.

Vzdělávací činnost Památníku Terezián zahrnovala v uplynulém roce i realizaci seminářů pro české pedagogy v památnících v Německu a v Izraeli a podílela se tedy na rozvoji zahraničních styků.

Další zahraniční styky Památníku Terezián byly spojeny se soustavnou péčí o expozice České republiky, jejichž zřízením byl Památník Terezián pověřen v Osvětimi a Ravensbrücku.

Jiné zahraniční kontakty byly spojeny s udržováním kontaktů se zahraničními partnerskými institucemi a účastí na konferencích a jiných aktivitách pořádaných těmito institucemi.

Specifickou oblastí zahraničních kontaktů byla kurýrní činnost při zapůjčování exponátů ze sbírek Památníku Terezín do zahraničí a kontrola exponátů v zahraničí již vystavených.

U všech uvedených aktivit lze konstatovat, že podíl Památníku Terezín na jejich činnosti či vzájemné výměně zkušeností přispěl k rozvoji mezinárodních projektů a zkvalitňování vlastní práce Památníku Terezín v oblastech uvedených v úvodu této části.

ČESTNÝ VÝBOR ŘEDITELŮ MUŽEA GHETTA V TEREZÍNĚ

Od založení Muzea ghetta v Terezíně zaštiťuje činnost této součásti Památníku Terezín Čestný výbor ředitelů, sdružující význačné osobnosti politického, hospodářského, vědeckého a kulturního života z různých zemí. V uplynulém roce byli jeho členy:

- Yehuda Bauer
- Ernst L. Ehrlich
- Helen Epstein
- Anna M.B. de Feigel
- Sir Martin Gilbert
- Hana Greenfield
- Václav Havel
- Thomas O. Hecht
- Zuzana Justman
- Tomáš Kraus
- Ronald S. Lauder
- Mark D. Ludwig
- Arnošt Lustig
- Charles I. Petschek
- Artur Schneier
- Mark E. Talisman
- James E. Young
- Hans Westra

VÝZKUMNÁ ČINNOST

Výzkumná činnost byla prováděna především v historickém oddělení Památníku ve spolupráci s pracovníky vzdělávacího, dokumentačního a sbírkového oddělení. Zaměřila se na základní výzkum dějin represivních zařízení v Terezíně a Litoměřicích, spojený s badatelskou prací v domácích, ale i zahraničních archivech a památnících nacistické perzekuce.

V oblasti dějin terezínského ghetta byla v uplynulém roce hlavní pozornost zaměřena na v minulosti téměř nezkoumanou problematiku některých zvláštních skupin vězňů, jako byli nemocní a duševně choří, dále další výzkum vývoje činnosti židovské samosprávy, osudy vězněných žen a nejmladších vězňů. Pokračovala také spolupráce Památníku Terezín při doplňování databáze bývalých vězňů terezínského ghetta, jejímž hlavním garantem je Institut Terezínské iniciativy.

Na úseku výzkumu dějin policejní věznice gestapa v Malé pevnosti se hlavní úsilí soustředilo na rešeršní práce spojené s přípravou databáze vězňů, která nahradí a co do údajů o bývalých vězních podstatně rozšíří množství dat ve srovnání s doposud využívanou rekonstruovanou kartotékou, jež je značně neúplná. Je třeba připomenout, že původní evidence byla příslušníky SS v závěru války téměř úplně zničena. Památník Terezín proto chce údaje o bývalých vězních nejen maximálně rekonstruovat ve zmíněné databázi, ale v budoucnu tyto údaje také publikovat v podobě pamětní knihy takového charakteru, jako tomu bylo v případě pamětní knihy vězňů terezínského ghetta. Další výzkum byl zaměřen na osudy vězeňkyň deportovaných z Malé pevnosti do koncentračních táborů a židovských vězňů policejní věznice gestapa. Dokončen byl výzkum úlohy strážní jednotky SS v této věznici a jeho výstup publikován.

O dějinách koncentračního tábora v Litoměřicích a výstavbě podzemních továren Richard I a Richard II byla zpracována publikace. Pokračovalo rovněž doplňování údajů v databázi bývalých vězňů koncentračního tábora v Litoměřicích. Údaje byly doplňovány rovněž do databáze bývalých vězňů poboček kmenového koncentračního tábora Flossenbürg na území českých zemí. S Památníkem Flossenbürg probíhala rovněž výměna dokumentárních materiálů a konzultace, které mají napomoci při přípravě nové stálé expozice v tamním muzeu. Obdobná spolupráce probíhala rovněž při přípravě nové stálé expozice v Památníku Mauthausen. Jak známo, do koncentračních táborů Flossenbürg a Mauthausen bylo deportováno mnoho vězňů z českých zemí a koncentrační tábor Litoměřice byl pobočkou kmenového tábora Flossenbürg.

Byly připraveny odborné statě pro 4. díl publikace o nacistických koncentračních táborech „Der Ort des Terrors. Geschichte der nationalsozialistischen Konzentrationslager“ (editoři W. Benz a B. Distel).

Oddělení rovněž pracovalo na dokončení putovní výstavy připravené pro Osvě-

timský výbor, která přibližuje osudy vězňů z českých zemí v nacistických koncentračních táborech a je zapůjčována především školám v České republice. Podílelo se rovněž na přípravě druhé části výstavy o osudech vězňů ze židovských transportů na Východ, kterou připravuje Židovské muzeum v Praze.

Významnou oblastí spolupráce s dalšími historickými pracovišti byl podíl na přípravě výstavy a vědecké konference „Židé v boji a odboji“, pro které byly připraveny dokumentární materiály a texty objasňující úlohu těch odbojářů, kteří prošli terezínským ghettem.

Velké úsilí bylo vynaloženo při natáčení vzpomínek pamětníků, které budou využívány při činnosti vzdělávacího oddělení. Připraveny byly videozáznamy výpovědi bývalých vězňů policejní věznice gestapa v Malé pevnosti i židovského ghetta, které jsou opatřeny i titulky s překlady do němčiny a angličtiny. S některými přeživšími osobami z ghetta byly za spolupráce s organizací Aktion Sühnezeichen/Friedensdienste natočeny výpovědi v němčině, určené speciálně pro německy mluvící účastníky vzdělávacích programů.

Pokračovalo odborné zpracování pozůstalosti významného historika a muzeologa Zdeňka Jelínka, uskutečňované ve spolupráci s archivem Národního muzea v Praze.

Průběžně probíhalo rovněž doplňování internetových stránek Památníku a pracovníci oddělení se podíleli na zajišťování přednášek a besed v rámci vzdělávací činnosti Památníku a pedagogické spolupráce s Univerzitou J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, připravovali příspěvky pro odborné sborníky a časopisy Terezínské listy, Terezínské studie a dokumenty a Historie a vojenství, zajišťovali odborné konzultace pro domácí i zahraniční badatele a poskytovali informace sdělovacím prostředkům a dalším zájemcům.

Trvalou součástí jejich činnosti bylo zpracovávání odpovědí na žádosti o potvrzení věznění pro bývalé vězně, jejich rodinné příslušníky, či příslušné úřady a soudy.

VZDĚLÁVACÍ ČINNOST

Památník Terezín se od roku 1993 věnuje vedle své výzkumné, sbírkové a muzejní činnosti také činnosti vzdělávací prostřednictvím svého vzdělávacího oddělení. Ta zahrnuje především pořádání vzdělávacích programů (seminářů) jak pro žáky základních škol, tak pro studenty škol středních. V roce 2006 bylo pro české školy uspořádáno 92 jednodenních a 43 vícedenních seminářů, spojených s prohlídkami expozic, besedami s pamětníky, workshopy a samostatnými tvůrčími aktivitami. Nabídky vzdělávacího oddělení však nevyužívají pouze skupiny žáků z českých škol, ale také ze zahraničí, kterých do Terezína přijelo celkem 27 na vícedenní a 34 na jednodenní semináře. Na zajištění jejich programu se významně podíleli dobrovolní pracovníci z Rakouska a Německa, kteří v Památníku Terezín působí (vždy po dobu jednoho roku).

Vzdělávací oddělení se ovšem v uplynulém roce, stejně jako v letech minulých, nespécializovalo pouze na práci se školní mládeží, ale působilo též v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v úzké spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Na jaře se uskutečnily dva základní třídenní semináře s názvem „Jak vyučovat o holokaustu“, jejichž program zajišťovali lektoři Památníku Terezín, Vzdělávacího a kulturního centra Židovského muzea v Praze a Muzea romské kultury v Brně. Na podzim pak byl uspořádán nadstavbový seminář navazující na semináře základní pod názvem „Holokaust ve vzdělávání“. Jeho cílem bylo rozšíření znalostí učitelů o podobách holokaustu v různých podmínkách nacistickým Německem okupované Evropy a seznámení s příklady metodických postupů ve výuce této problematiky, které jsou uplatňovány v zahraničí. Vedle 10 domácích lektorů se jej účastnilo též 7 lektorů zahraničních. Vedle výše zmiňovaných pedagogických seminářů byly také organizovány další nadstavbové semináře pro české pedagogy v Památníku Ravensbrück a Památníku Yad Vashem v Jeruzalémě. Celkově se těchto seminářů účastnilo 206 učitelů a studentů pedagogických fakult.

V první polovině roku 2006 Památník Terezín opět uspořádal soutěž pro žáky základních a středních škol. Jednalo se o XII. ročník literární soutěže pod názvem „Vidina ráje“ a X. ročník výtvarné soutěže, tentokrát pojmenovaný „Můj obraz 20. století“. Přihlášeno do ní bylo na 800 prací. Záštitu nad soutěžemi již tradičně převzala bývalá vězeňkyně terezínského ghetta Hana Greenfieldová z Izraele.

Z výběru výtvarných prací, které byly zaslány do umělecké soutěže v roce 2005, byla sestavena putovní výstava, jež byla umístěna nejdříve v kulturním domě v Terezíně a následně také v Městské knihovně v Roudnici nad Labem a v prostorách Židovské obce v Teplicích. Vzdělávací oddělení připravilo také výstavu s prezentací své činnosti u příležitosti konání konference ministrů školství zemí Rady Evropy s názvem „Teaching Remembrance Through Cultural Heritage“, jejímž hostitelem byl jeden den také Památník Terezín. Tím ovšem přehled výstavních aktivit vzdělávacího oddělení

nekončí. V červnu byla v předsálí tzv. půdního divadla v bývalých Magdeburských kasárnách instalována výstava kreseb vězeňkyně terezínského ghetta Soni Fischerové s názvem „Sonin odkaz“, kterou uspořádal její příbuzný Robert Fischl (USA).

Pracovníci vzdělávacího oddělení se též v průběhu roku podíleli na metodickém vedení studentů Masarykovy univerzity v Brně, Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Vysoké školy cestovního ruchu, hotelnictví a lázeňství v Praze a Západočeské univerzity v Plzni.

Byla též připravena čtyři čísla periodika „Zpravodaj. Vzdělávací a informační bulletin“ Památníku Terezín a vydán nástěnný kalendář s ukázkami vítězných prací z výše zmiňované soutěže, pořádané Památníkem Terezín v roce 2006. Pracovníci vzdělávacího oddělení též přispěli svými články do sborníku Terezínské listy a dalších odborných periodik.

DOKUMENTACE A SBÍRKY

DOKUMENTAČNÍ ODDĚLENÍ

Do sbírek dokumentačního oddělení bylo zapsáno 28 přírůstkových čísel. Většinu přírůstků (24 př. č. uložených v 7 kartonech) tvoří dokumenty získané převodem ze Státního oblastního archivu v Litoměřicích. Jejich podstatná část byla nalezena v podzemní továrně u Litoměřic v roce 1965 při vojenské pátrací akci. Jde zejména o dokumenty k výstavbě a výrobě podzemních továren, budovaných v době nacistické okupace pro koncerny Auto-Union a Osram. Najdeme mezi nimi například torzo projektové dokumentace k výrobě, pracovní deníky, doklady o pracovních silách (vězňích i civilních zaměstnancích), několik plánů podzemí a plán koncentračního tábora v Litoměřicích, který byl největším venkovním pracovním táborem kmenového koncentračního tábora ve Flossenbürgu.

Fotoarchiv byl obohacen o fotografii Josefa Růžičky, pořízenou kolem roku 1928 v Ateliéru Zeiberdlich v Terezíně (Josef Růžička v rámci povinné vojenské služby působil v době předmnichovského Československa jako dozorce ve vojenské trestnici v Malé pevnosti Terezín).

Do pomocného materiálu bylo zaevidováno v archivu a fotoarchivu celkem 44 přírůstkových čísel.

Ve druhém stupni evidence sbírek bylo zpracováno 112 inventárních čísel písemných materiálů a započata evidence rozsáhlých souborů fotografií.

Do elektronické podoby bylo převedeno v archivu 631 záznamů a ve fotoarchivu 939 záznamů. Pro databázi fotografií bylo naskenováno 902 fotografií.

Při periodické inventarizaci sbírek bylo zkontrolováno 1070 inventárních čísel (513 inv. č. ve fotoarchivu, 557 inv. č. v archivu).

Archiv a fotoarchiv navštívilo 57 badatelů a 24 žadatelů o informace. Další žádosti o informace byly vyřizovány písemně.

Dokumentátor pořídil 3321 digitálních snímků. Z toho 1590 snímků zachycuje dokumenty z Národního archivu Praha, 777 je záběrů z akcí Památníku Terezín, 412 snímků dokumentuje povodeň na jaře 2006, 185 snímků zachycuje objekty Památníku Terezín, 84 snímků dokumentuje průběh stavebních prací a 273 je snímků ostatních. Klasickým fotoaparátem bylo pořízeno 65 dokumentačních barevných snímků.

Na oddělení bylo zhotoveno 6486 listů černobílých kopií, většina pro badatelnu archivu, z toho pro externí žadatele 776 listů. Celkem bylo pořízeno 663 skenů, z toho pro externí žadatele 563 (221 z fotoarchivu a 342 z archivu).

Externí konzervátoři provedli ošetření 70 plánů káznice Bayreuth a torza kartotéky tzv. píchaček civilních dělníků z podzemních továren u Litoměřic.

Konzervátor Památníku ošetřil 12 listů sbírkových materiálů a 300 listů dokla-

du o nabývání sbírek poškozených povodní v roce 2002. Dále provedl konzervaci pohřebních vozů z Kolumbária ghetta, jakož i konzervaci původního zařízení ošetřovny z téže doby. Pro sbírkové oddělení bylo ošetřeno 101 návrhů plakátů poškozených povodní v depozitáři Kammer. Pro výstavní účely byla zhotovena kopie tabule s označením policejní věznice gestapa v Malé pevnosti a pro odbornou knihovnu byly zrestaurovány čtyři knihy.

Odborná knihovna získala a zaevidovala 300 nových knih, z toho 115 cizojazyčných. Do detašované knihovny v muzeu ghetta bylo předáno 20 nových knih pro potřeby vzdělávacího oddělení. Do knihovní databáze bylo retrospektivně zpracováno 1000 knih. Knihovnu navštívilo 15 badatelů a další badatelské dotazy (celkem 55) byly vyřizovány korespondenčně. Byla prováděna excerpce tisku z domácích i zahraničních periodik. Do Tereziánských listů byla připravena bibliografie.

V závěru roku bylo ve fotoarchivu, archivu a v knihovně instalováno bezpečnostní zařízení (pohybová čidla) a v souvislosti s tím byla práce oddělení na přibližně 6 týdnů značně omezena (sbírky i knihy byly nedostupné). Archiv a knihovna byly mimoto vyřazeny z činnosti zhruba na 3 týdny ještě při preventivní evakuaci z důvodu možného ohrožení povodní na jaře 2006.

SBÍRKOVÉ ODDĚLENÍ

Stejně jako v loňském roce byla do sbírek Památníku Terezín získána převážně výtvarná díla rozšiřující sbírku poválečného umění. Jedná se o následující dary – 29 grafik Jiřího Sozanského z cyklu Monology, 2 malby od Jiřiny Adamcové, 5 kreseb Josefa Klyiese a plastika, jejíž autorkou je Renate Janotta. Zakoupena pak byla díla Ivana Bukovského a Kirilla Postovita. Do sbírky byl zapsán soubor grafik a kreseb Emanuela Pryla, ve kterém autor reaguje převážně na věznění v Mauthausenu. Sbírkou děl vzniklých v koncentračním táboře v Litoměřicích byla rozšířena o 2 kresby anonymů. Zakoupeny byly malby Františka Mořice Nágl a Lea Haase, bývalých vězňů tereziánského ghetta, a Adolfa Wiesnera, známého předválečného pražského portrétisty. Darem získal Památník Terezín kresbu Otty Kaufmanna z období před jeho vězněním v tereziánském ghettu.

Do chronologické evidence bylo zapsáno 105 přírůstkových čísel a v systematické evidenci bylo zpracováno 106 inventárních čísel. Do počítačové podoby bylo nově zapsáno a přepracováno 1012 záznamů výtvarných děl, trojrozměrných a listinných předmětů.

Při inventarizaci sbírek bylo zrevidováno 1855 inventárních čísel sbírkových předmětů. Inventarizace proběhla v nově zařízeném depozitáři, kam byla uložena výtvarná díla z policejní věznice gestapa v Malé pevnosti, káznic, věznic a koncentračních táborů. V průběhu roku 2006 byl zrekonstruován depozitář určený k uložení velkoformátových výtvarných děl.

Pracovníci sbírkového oddělení zajišťovali badatelské služby pro 36 tuzemských

i zahraničních badatelů. Písemně byly poskytnuty služby 46 žadatelům o informace. Dále byly zajišťovány zápůjčky v tuzemsku, stejně jako dlouhodobé i krátkodobé zápůjčky do zahraničí.

Po celý rok probíhaly práce na shromažďování obrazového materiálu pro přípravu vydání vzpomínkové publikace bývalého terezínského vězně, malíře Jana Burky (pracovníci sbírkového oddělení zajišťovali získávání povolení k publikování dokumentárních fotografií a skenů výtvarných děl, které budou v publikaci použity).

V roce 2006 uspořádalo sbírkové oddělení 2 výstavy z vlastních sbírek. Počátkem roku to byla výstava nazvaná „Hitlerův dar Židům“, která přibližovala díla 5 terezínských umělců, kteří by v roce 2006 oslavili kulaté výročí od svého narození: Norbert Troller, Georg Wolff, Jaroslav Löbl, Otta Kaufmann (Karas) a Eveline Friederike Finke-Isaac. Kromě vlastních sbírek byly představeny též kresby a malby ze Židovského muzea v Praze a Státního okresního archivu Litoměřice. Druhá výstava nazvaná „Bedřich Fritta: Cesta terezínského umělce od satiry k dokumentu“ přiblížila návštěvníkům díla Bedřicha Fritty u příležitosti 100. výročí jeho narození. Vystavené práce pocházely ze sbírek Památníku Terezín, Židovského muzea v Praze, Židovského muzea v Berlíně a Národní knihovny České republiky.

V průběhu roku bylo pro žadatele vyhotoveno 1677 kopií, z toho 753 barevných, 210 digitálních fotografií a skenů sbírkových předmětů pro výstavní, studijní a publikační účely. Dále byly zapůjčeny dva sbírkové předměty k natáčení dokumentárních pořadů a 15 předmětů k pořízení snímků externím fotografem. Pro badatelské centrum bylo zhotoveno 140 barevných kopií výtvarných děl a notopisů.

Průběžně probíhalo restaurování sbírek vlastním restaurátorem i specializovanými restaurátory externími. Interní restaurátor ošetřil 58 inventárních čísel plakátků z tzv. Heřmanovy sbírky, 9 výtvarných děl a 5 trojrozměrných předmětů. Vedle toho bylo externě zrestaurováno 13 výtvarných děl.

■ HOSPODÁŘSKÁ ČINNOST, DARY A PŘÍSPĚVKY

A. Příjmy a výdaje v roce 2006

Příjmy: a) vstupné.....	32 543 679,49 Kč
b) příspěvek Ministerstva kultury ČR.....	31 509 906,00 Kč
c) ostatní příjmy.....	11 270 633,99 Kč

Výdaje: a) materiálové náklady a energie.....	14 362 115,45 Kč
b) osobní náklady celkem.....	26 126 662,00 Kč
z toho: platy zaměstnanců.....	18 970 388,00 Kč
ostatní osobní náklady.....	131 181,00 Kč
c) ostatní náklady (služby, opravy, nájmy atd.).....	33 791 998,58 Kč

Průměrný přepočtený stav zaměstnanců 112

Průměrný plat.....	14 110,00 Kč
--------------------	--------------

B. Prostředky získané z darů v roce 2005 činily celkem..... 1 376 329,60 Kč

Největšími částkami přispěli tito dárci:

- Patrick R. Mehr a Helen Epstein, USA
- World Monuments Fund, USA
- Terezínská iniciativa, ČR
- Federace židovských obcí, ČR
- Krajský úřad Ústeckého kraje, Kancelář hejtmana, ČR
- Český svaz bojovníků za svobodu, ČR
- Janet Cohen, Richard B. Cohen, USA
- Viliam Bartoš, ČR
- Růžena Velecká, ČR
- Dáša Matušíková, ČR
- Milan Flosman, ČR
- Ivana Flosmanová, ČR
- Lenka Bartošová, ČR
- Miroslav Tuháček, ČR
- Hanne-Lore Cars, Německo
- Vera Sacks, USA
- Zvi David Kochav, Izrael
- Václav Bradáč, ČR
- Frau Neuman, Stadtverwaltung Mainz, Německo

- CBS NEWS – London Bureau, Velká Británie
- Leo Pavlát, ČR

Menšími částkami přispěla řada dalších dárců, z nichž většina zůstala anonymními. Také jim všem náleží stejně jako výše jmenovaným naše upřímné poděkování.

Prostředky získané z darů byly využity pro následující účely:

Terezínská tryzna.....	130 000,00 Kč
Literární a výtvarná soutěž mládeže	53 970,50 Kč
Mzdové náklady	11 500,00 Kč
Vzdělávací seminář v Izraeli (letenky)	260 575,00 Kč
Opravy hradebního zdiva	357 601,80 Kč
Vybavení Střediska setkávání	44 906,00 Kč
Práce s mládeží a činnost vzdělávacího oddělení	143 668,20 Kč
Restaurování modlitebny z doby ghetta	510 080,00 Kč
Realizace projektu Brundibár	27 790,00 Kč

TECHNICKÁ A STAVEBNÍ ČINNOST

Odstraňování následků povodně v srpnu 2002 a povodně na jaře 2006 – vysoušení, odvlhčování, opravy a znovuzprovoznění objektů Památníku Terezín:

- I. etapa opravy fasády objektu bývalých stájí v Malé pevnosti – opatření ke snížení vlhkosti zdiva objektu;
- Restaurování původního dřevěného vybavení IV. dvora Malé pevnosti – návštěvnické trasy bývalé policejní věznice gestapa;
- Restaurování dřevěných podlah v celách ženského dvora Malé pevnosti a původních záchodků v celách;
- Rekonstrukce zeleně v zahradě Muzea ghetta;
- Rekonstrukce zeleně v šancích před Malou pevností;
- 29 Sanace a odstraňování havarijních stavů v systému podzemních chodeb v Malé pevnosti;
- 30 Restaurování bývalé modlitebny z doby ghetta;
- Projekční řešení protipovodňové ochrany Malé pevnosti.

Další údržba a technické práce:

- Údržba travnatých ploch v areálech Památníku Terezín;
- Běžné opravy a údržba objektů Památníku Terezín;
- Realizace bezbariérového přístupu do expozice Muzea Malé pevnosti;
- Montáž elektronické zabezpečovací signalizace v prostorách dokumentačního oddělení a napojení na pult centrální ochrany;
- Montáž klimatizace v kanceláři ředitele a v místnosti jeho sekretariátu v Malé pevnosti.

VÝHLED NA ROK 2007

- Konání Tereziánské tryzny a dalších vzpomínkových akcí;
- Vzpomínkové shromáždění k 60. výročí Památníku Terezín a setkání s bývalými zaměstnanci a zahraničními přáteli a spolupracovníky;
- Vydání publikace k 60. výročí Památníku Terezín;
- Pokračování výzkumu nacistických represivních zařízení v Terezíně a Litoměřicích;
- Doplnění databází bývalých vězňů;
- Pokračování sbírkotvorné činnosti;
- Vydání publikace o koncentračním táboře v Litoměřicích;
- Vydání Tereziánských listů č. 35;
- Instalování 8 příležitostných výtvarných a dokumentárních výstav;
- Pokračování spolupráce na přípravě výstav o osudech židovských vězňů deportovaných na Východ (s Židovským muzeem v Praze) a o Židech v odboji (s Historickým ústavem Akademie věd České republiky);
- Pořádání seminářů pro pedagogy, studenty a žáky;
- Uspořádání výtvarné a literární soutěže pro mládež;
- Rekonstrukce objektu v Dlouhé ulici č. 17 v Terezíně včetně prostoru modlitebny z doby ghetta;
- Rekonstrukce kanalizace v Malé pevnosti.

PAMÁTNÍK TEREZÍN
Výroční zpráva za rok 2006

Vydal: Památník Terezín

Adresa redakce:

Památník Terezín

411 55 Terezín

Česká republika

Tel.: +420 - 416 782 131, 416 782 442, 416 782 225

Fax: +420 - 416 782 245

e-mail: pamatnik@pamatnik-terezin.cz

Internet: www.pamatnik-terezin.cz

Vychází jednou ročně vlastním nákladem.

Redakční uzávěrka této zprávy: 24. února 2007